ДОШКІЛЬНА ТА ПОЧАТКОВА ОСВІТА

УДК 373.3.091.26

Катерина МАТВІЙЧУК,
учитель початкових класів
Рівненського ліцею № 11
Рівненської міської ради,
м. Рівне, Україна

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК ЗАСІБ ПІДТРИМКИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПОСТУПУ УЧНІВ

Анотація. *У статті розглянуто формувальне оцінювання як важливий складник сучасного освітнього процесу в початковій школі та засіб підтримки індивідуального навчального поступу молодших школярів. Обґрунтовано необхідність визначення навчальних цілей і критеріїв успіху, систематичного педагогічного спостереження, використання продуктивних запитань, надання зворотного зв'язку, залучення учнів до самооцінювання та взаємооцінювання, організації рефлексії. Особливу увагу приділено проблемі ставлення до помилки як до джерела навчальної інформації. На основі узагальнення наукових і методичних підходів запропоновано авторську модель формувального оцінювання. Визначено зміст кожного етапу моделі та можливості її використання на уроках мовно-літературної, математичної та інших освітніх галузей.*

Ключові слова: *формувальне оцінювання, початкова школа, Нова українська школа, самооцінювання, взаємооцінювання, критерії успіху, рефлексія, навчальна мотивація.*

Abstract. *The article examines formative assessment as an important component of the contemporary educational process in primary school and as a means of supporting the individual learning progress of younger pupils. The purpose of the article is to substantiate theoretically the importance of formative assessment for supporting pupils' individual learning progress and to identify practical ways of organising it in primary school.*

© Матвійчук К., 2026

The study analyses Ukrainian regulatory documents, methodological recommendations and international research approaches to assessment for learning. It is established that formative assessment is a continuous process of collecting, interpreting and using information about pupils' learning activities in order to make timely adjustments to teaching and learning.

Key words: *formative assessment, primary school, New Ukrainian School, learning progress, feedback, self-assessment, peer assessment, success criteria, reflection, learning motivation.*

Постановка проблеми. Сучасна початкова школа функціонує в умовах суттєвої зміни освітніх пріоритетів. Освітній процес зосереджується не лише на засвоєнні учнями певної суми знань, а й формуванні здатності застосовувати їх у практичній діяльності, розв'язувати проблеми, співпрацювати, аргументувати власну думку, здійснювати рефлексію та продовжувати навчання на основі власного досвіду.

Такі зміни закономірно впливають і на систему оцінювання. Якщо оцінювання використовується лише для фіксації правильності або неправильності виконання завдання, то відповідно не повною мірою виконує свої можливості щодо підтримки навчання. Для молодшого здобувача освіти важливо не тільки знати, наскільки правильно він виконав завдання, а й розуміти, що саме йому вдалося, де виникли труднощі, чому вони виникли та що необхідно зробити для їхнього подолання.

Відповідно до методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України формувальне оцінювання спрямоване на відстеження особистісного розвитку учнів та опанування ними навчального досвіду. Воно розпочинається з перших днів навчання і здійснюється постійно. Отже, формувальне оцінювання доцільно розглядати не як додаткову процедуру до уроку, а як невіддільний компонент самого процесу навчання.

Особливої актуальності означена проблема набуває в початковій школі, оскільки саме в молодшому шкільному віці закладаються основи ставлення здобувачів освіти до навчання, власних можливостей та помилки. Якщо помилка постійно асоціюється з покаранням, невдачею або негативною оцінкою особистості, дитина може почати уникати складних завдань. Якщо ж помилка стає підставою для аналізу та пошуку іншого способу дії, формується конструктивне ставлення до труднощів.

Зважаючи на зазначене вище, актуальність проблеми визначається необхідністю пошуку таких способів оцінювання, які водночас забезпечували б

отримання інформації про навчальні результати та підтримували б індивідуальний поступ кожної дитини.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Поняття формувального оцінювання пов'язане з міжнародною концепцією *Assessment for Learning* – оцінювання для навчання. Значний внесок у її розвиток зробили P. Black та D. Wiliam. Дослідники розглядали формувальне оцінювання як важливу складову навчальної діяльності, підкреслюючи, що отримана під час оцінювання інформація має використовуватися для вдосконалення викладання та навчання [9].

У праці «Assessment for Learning: Putting it into Practice» P. Black, C. Harrison, C. Lee, B. Marshall та D. Wiliam узагальнили результати тривалої роботи з педагогами та показали, що зміна повсякденних практик оцінювання передбачає, зокрема, активніше залучення учнів до самооцінювання, уточнення навчальних цілей, удосконалення запитань і використання зворотного зв'язку [10].

Особливу роль у системі формувального оцінювання відіграє зворотний зв'язок. J. Hattie та H. Timperley наголошують, що вплив зворотного зв'язку на навчання залежить не лише від його наявності, а й від змісту, способу та часу надання. Ефективний зворотний зв'язок має допомагати учневі зрозуміти, на якому етапі він перебуває щодо власної мети та які дії можуть покращити результат [11].

Український освітній контекст визначається компетентнісною орієнтацією Нової української школи. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87, визначив компетентнісний підхід як важливий орієнтир розвитку початкової освіти. Станом на 2026 рік ця редакція продовжує застосовуватися до нинішнього покоління учнів, тоді як новий стандарт, затверджений постановою від 26 грудня 2025 року № 1810, застосовуватиметься для дітей, які розпочнуть навчання з 1 вересня 2028 року [3; 4].

Безпосередньо питання оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів регламентується наказом МОН України від 13 липня 2021 року № 813. Методичні рекомендації розмежовують формувальне та підсумкове оцінювання і визначають формувальне оцінювання як постійний процес, спрямований на відстеження особистісного розвитку та навчального досвіду учнів [1].

У рекомендаціях акцентовано увагу на необхідності формулювання зрозумілих навчальних цілей, визначення критеріїв оцінювання, формування суб'єктної позиції учнів, розвитку здатності аналізувати власну навчальну діяльність і коригування освітнього процесу на основі отриманої інформації [1].

Водночас актуальним залишається питання практичної реалізації означених положень. Для вчителя важливо не просто знати окремі прийоми формувального оцінювання, а розуміти їхнє місце в цілісній структурі уроку. Саме тому необхідним є системне поєднання навчальної мети, критеріїв успіху, педагогічного спостереження, зворотного зв'язку, корекції та рефлексії.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні формувального оцінювання як засобу підтримки індивідуального навчального поступу учнів початкової школи та визначенні практичної моделі його організації в освітньому процесі.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**: розкрити сутність формувального оцінювання в початковій школі; визначити його основні функції та принципи; схарактеризувати основні інструменти формувального оцінювання; обґрунтувати значення навчальних цілей, критеріїв успіху та зворотного зв'язку; запропонувати авторську модель організації формувального оцінювання; визначити можливості застосування моделі в практиці початкової школи; окреслити типові труднощі та умови ефективного впровадження формувального оцінювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формувальне оцінювання можна визначити як систематичний процес отримання, аналізу та використання інформації про навчальну діяльність учня для вдосконалення подальшого навчання.

Ключовою характеристикою такого оцінювання є його спрямованість на майбутню дію. Підсумкове оцінювання переважно відповідає на запитання «Якого результату досяг учень?». Формувальне оцінювання доповнює його запитаннями: «Що учень уже вміє?», «Яка трудність виникла?», «Що допоможе її подолати?», «Яким має бути наступний крок?».

Отже, формувальне оцінювання змінює функцію оцінки в освітньому процесі. Оцінювальна інформація перестає бути кінцевим продуктом і стає основою для прийняття наступного педагогічного рішення.

У початковій школі це означає, що після виконання завдання вчитель має замислюватися не лише над тим, чи правильна відповідь, а над тим, що ця відповідь повідомляє про процес мислення дитини. Наприклад, якщо учень неправильно розв'язав задачу, педагог може з'ясувати:

– чи зрозумів учень умову;
– чи правильно визначив, що відомо;
– чи розуміє, що потрібно знайти;
– чи правильно визначив першу дію;
– чи вміє пояснити значення отриманого числа;

– чи здатний перевірити результат.

Такий аналіз дає значно більше інформації, ніж проста констатація «задача виконана неправильно».

Функції формувального оцінювання

У початковій школі можна виокремити кілька взаємопов'язаних функцій формувального оцінювання:

– **діагностична функція** полягає у виявленні актуального рівня сформованості певного вміння та характеру навчальних труднощів;

– **навчальна функція** реалізується тоді, коли оцінювання допомагає учневі зрозуміти спосіб виконання завдання та усвідомити власні дії;

– **мотиваційна функція** пов'язана з фіксацією позитивної динаміки та підтримкою відчуття компетентності;

– **коригувальна функція** полягає у використанні інформації про навчання для зміни подальших дій учителя та учня;

– **розвивальна функція** виявляється у формуванні самоаналізу, рефлексії, саморегуляції та відповідальності за власне навчання.

Усі ці функції реалізуються не послідовно, а одночасно. Наприклад, самооцінювання після виконання математичного завдання одночасно діагностує рівень усвідомлення учнем власних умінь, навчає аналізувати діяльність, мотивує до вдосконалення та допомагає визначити подальший крок.

Принципи формувального оцінювання

Ефективна організація формувального оцінювання ґрунтується на низці принципів, із-поміж яких:

– **цілеспрямованість** – оцінювання має бути пов'язане з конкретною навчальною метою;

– **зрозумілість** – учень повинен розуміти, чого саме він навчається та за якими ознаками можна визначити успішність;

– **систематичність** – формувальне оцінювання здійснюється протягом навчання, а не лише після завершення теми;

– **діяльнісність** – оцінюється не тільки результат, а й спосіб виконання завдання;

– **позитивна спрямованість** – зворотний зв'язок має вказувати не лише на трудність, а й на можливість її подолання;

– **індивідуалізація** – у центрі уваги перебуває індивідуальний поступ учня;

– **суб'єктність** – учень поступово стає активним учасником оцінювальної діяльності;

– **практична спрямованість –** результати оцінювання мають використовуватися для визначення наступних навчальних дій.

Авторська модель організації формувального оцінювання

На основі аналізу наукових та методичних підходів пропонується модель організації формувального оцінювання, що включає такі етапи: **МЕТА → КРИТЕРІЙ → ДІЯ → СПОСТЕРЕЖЕННЯ → ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК → КОРЕКЦІЯ → РЕФЛЕКСІЯ → НАСТУПНИЙ КРОК** *(див. табл. 1).*

Таблиця 1

Авторська модель формувального оцінювання в початковій школі

Етап	Діяльність учителя	Діяльність учня	Результат
Мета	формулює очікуваний навчальний результат зрозумілою мовою	усвідомлює, чого має навчитися	спільне розуміння мети
Критерій	визначає або спільно з учнями формулює ознаки успішності	ознайомлюється з критеріями, уточнює їх	орієнтир для діяльності
Дія	створює навчальну ситуацію	виконує завдання	демонстрація навчального вміння
Спостереження	збирає інформацію про процес діяльності	пояснює власні дії	виявлення досягнень і труднощів
Зворотний зв'язок	надає конкретний коментар	аналізує отриману інформацію	усвідомлення результату
Корекція	добирає додаткове пояснення або завдання	виправляє, уточнює, повторює	покращення результату
Рефлексія	організовує самоаналіз	визначає, що вдалося, а що потребує вдосконалення	усвідомлення власного поступу
Наступний крок	планує подальше навчання	визначає, що робитиме далі	перехід до нового рівня

Особливість запропонованої моделі полягає в тому, що кожен етап логічно пов’язаний із наступним. Наприклад, якщо педагог не визначив навчальну мету, критерії успіху можуть бути випадковими. Якщо не здійснено спостереження, зворотний зв’язок може виявитися загальним. Якщо зворотний зв’язок не передбачає подальшої дії, він втрачає значну частину своєї навчальної цінності.

Навчальна мета як початкова умова оцінювання

Ефективність формувального оцінювання починається з правильного формулювання навчальної мети.

Формулювання «Повторити тему» або «Працювати над текстом» не дає учневі чіткого орієнтира. Натомість мета «Я навчусь визначати головну думку тексту та підтверджувати свою відповідь прикладом із тексту» визначає конкретне вміння.

Навчальні цілі доцільно формулювати мовою, зрозумілою дитині: «Я зможу…», «Я навчуся…», «Я зможу пояснити…», «Я навчусь перевіряти…»

Таке формулювання створює передумови для подальшого самооцінювання.

Критерії успіху

Критерії успіху – це конкретні ознаки, за якими учень може визначити, наскільки наблизився до мети. Наприклад, для навчальної мети «Навчитися складати короткий письмовий текст» можна запропонувати:

– я визначив тему;
– я дотримався послідовності подій;
– у тексті є початок, основна частина та завершення;
– речення пов’язані між собою;
– я перевірив написане.

Критерії не повинні бути надто численними. Для молодших школярів доцільно використовувати кілька найбільш значущих ознак.

Важливо також поступово залучати дітей до формулювання критеріїв. Наприклад, учитель може запитати:

«Як ми зрозуміємо, що добре виконали це завдання?»

Так учні не просто отримують готовий список вимог, а навчаються самостійно визначати ознаки якісного результату.

Педагогічне спостереження

Педагогічне спостереження є одним із базових інструментів формувального оцінювання. Учитель спостерігає не за дитиною «взагалі», а за конкретними проявами навчальної діяльності. Наприклад, під час роботи над задачею педагог може спостерігати:

– чи читає учень умову уважно;
– чи визначає відомі та невідомі величини;
– чи встановлює зв’язок між даними;
– чи пояснює вибір арифметичної дії;
– чи перевіряє результат.

Доцільним є коротке фіксування спостережень *(див. табл. 2):*

Таблиця 2

Орієнтовна карта педагогічного спостереження

Навчальне вміння	**Сформовано**	**Формується**	**Потребує додаткової підтримки**
Розуміє інструкцію	+		
Самостійно планує виконання		+	
Пояснює спосіб дії		+	
Перевіряє результат			+
Виправляє помилки після підказки	+		

Такі записи не повинні перетворюватися на надмірну документацію. Їхнє призначення – допомогти педагогу побачити динаміку та визначити подальшу роботу.

Продуктивне педагогічне запитання

Важливим інструментом формувального оцінювання є запитання.

Запитання «Правильно?» або «Зрозумів?» дають учителю обмежену інформацію. Натомість продуктивні запитання дозволяють побачити логіку мислення учня:

– «Як ти це визначив?»
– «Чому ти обрав саме цей спосіб?»
– «Що нам відомо?»
– «Що потрібно знайти спочатку?»
– «Де в тексті є підтвердження твоєї думки?»
– «Як можна перевірити відповідь?»
– «Чи існує інший спосіб?»
– «На якому етапі виникла трудність?»

Такі питання не просто перевіряють знання, а спонукають дитину пояснювати власне мислення.

Зворотний зв’язок

Зворотний зв’язок є центральним елементом формувального оцінювання. Його можна будувати за схемою:

Досягнення → зона розвитку → наступна дія.

Наприклад: «Ти правильно визначив тему тексту. Тепер потрібно точніше сформулювати його головну думку. Спробуй відповісти на запитання: що саме автор хотів повідомити читачеві?»

Такий коментар конкретний, доброзичливий і спрямований на дію.

Натомість висловлювання «Погано», «Неуважно», «Треба старатися» не дають учневі достатньої інформації для вдосконалення. Зворотний зв’язок має стосуватися результату та способу діяльності, а не особистісних характеристик дитини.

Самооцінювання

Самооцінювання є важливим кроком до формування навчальної автономії. На початковому рівні можна використовувати коротку рефлексивну формулу: **«Я вже можу…», «Мені ще потрібно…»,«Наступного разу я…».**

Після виконання завдання учень може самостійно визначити:

– що йому вдалося;
– де виникли труднощі;
– якою допомогою він скористався;
– що він може зробити без допомоги;
– що потребує додаткового тренування.

Важливо поступово навчати дітей аргументувати власну самооцінку. Наприклад, замість «У мене все добре» дитина може сказати: «Я вважаю, що досяг мети, тому що самостійно визначив головну думку і знайшов речення, яке підтверджує мою відповідь».

Взаємооцінювання

Взаємооцінювання дозволяє учням навчатися не лише оцінювати власну діяльність, а й аналізувати результат однокласника.

Для цього необхідно встановити чіткі правила:

1) оцінюємо роботу, а не людину;
2) спочатку називаємо те, що вдалося;
3) потім пропонуємо один конкретний напрям удосконалення;
4) пояснюємо свою думку.

Наприклад: «У твоїй розповіді добре передано послідовність подій. Щоб текст був цікавішим, можна додати опис героя».

Таке взаємооцінювання формує навички аргументації та культури педагогічної взаємодії.

Формувальне оцінювання на уроках математики

Розглянемо приклад організації формувального оцінювання під час розв'язування складеної задачі.

Навчальна мета: навчитися визначати послідовність дій у складеній задачі та пояснювати спосіб розв'язання.

Критерії успіху:

– я уважно прочитав умову;
– визначив, що відомо;
– визначив, що потрібно знайти;
– встановив послідовність дій;
– правильно виконав обчислення;
– сформулював відповідь;
– перевірив результат.

У процесі роботи вчитель спостерігає за діями дітей. Якщо учень припустився помилки, педагог не повідомляє відразу правильну відповідь. Наприклад: «Ти правильно визначив, що потрібно виконати дві дії. Подумай, яку величину ми повинні знайти першою». Якщо учень не може відповісти, можна використати додаткове запитання: «Яка інформація потрібна нам для відповіді на головне запитання задачі?»

Отже, дитина отримує не готовий алгоритм, а допомогу, яка дозволяє самостійно відновити логіку розв'язання.

Формувальне оцінювання на уроках української мови

Під час написання тексту вчитель може запропонувати такі критерії:

– текст відповідає темі;
– думки викладено послідовно;
– речення пов'язані;
– використано доречні слова;
– написане перевірено.

Після виконання роботи учень може здійснити самооцінювання. Із критеріями самооцінювання пропонуємо ознайомитися нижче *(див. табл. 3).*

Таблиця 3

Приклад картки самооцінювання письмової роботи

Критерій	Так	Потрібно попрацювати
Я дотримався теми	✓	
Я передав події послідовно	✓	
Я правильно побудував речення		✓
Я перевірив написане		✓

Після цього вчитель може запропонувати конкретне коригувальне завдання. Якщо труднощі пов’язані з побудовою речень, доцільно організувати вправу саме на цей компонент, а не вимагати від учня механічно переписувати весь текст.

Формувальне оцінювання в інтегрованій діяльності

Особливо широкі можливості для формувального оцінювання виникають під час дослідницької та проєктної діяльності.

За цієї умови можна оцінювати:

– уміння ставити запитання;
– планувати діяльність;
– шукати інформацію;
– працювати в команді;
– презентувати результат;
– аргументувати висновок;
– аналізувати власний внесок.

Після завершення групової роботи учням можна запропонувати запитання:

− «Що ми планували зробити?»
− «Що вдалося виконати?»
− «Який внесок зробив кожен учасник?»
− «Що було складним?»
− «Як ми подолали труднощі?»
− «Що наступного разу зробимо інакше?»

Така рефлексія дозволяє оцінити не тільки кінцевий продукт, а й процес спільної діяльності.

Помилка як ресурс навчання

Ставлення до помилки є одним із ключових чинників ефективності формувального оцінювання.

У традиційній практиці помилка часто розглядається як показник недостатнього засвоєння матеріалу. Формувальний підхід пропонує побачити в ній інформацію про те, що саме потребує додаткового навчання.

Наприклад, якщо учень неправильно визначив головну думку тексту, учитель може запитати:

− «Яке речення в тексті допомогло тобі зробити висновок?»
− «Чи є інші речення, які підтверджують твою думку?»
− «Про що автор говорить не один раз?»
− Якщо учень припустився помилки в обчисленні:

– «Перевір першу дію».

– «Яке число ти використав?»

– «Чи відповідає отриманий результат умові?»

Отже, учень навчається знаходити джерело помилки та самостійно її виправляти.

Формувальне оцінювання та навчальна мотивація

Для молодшого школяра важливо бачити власний прогрес. Тому формувальне оцінювання має фіксувати не лише те, що ще не сформовано, а й позитивну динаміку.

Ефективними є коментарі:

– «Минулого разу ти виконував це завдання з допомогою, а сьогодні впорався самостійно».

– «Ти вже вмієш визначати тему тексту, тепер навчимося формулювати його головну думку».

– «Ти сам знайшов помилку й виправив її».

– «Ти пояснив спосіб розв’язання однокласнику – це означає, що добре зрозумів алгоритм».

Такі висловлювання зміщують увагу з порівняння дітей між собою на індивідуальний поступ.

Типові труднощі впровадження формувального оцінювання

Практичне впровадження формувального оцінювання може супроводжуватися труднощами:

1. **Формалізація**. Учитель може використовувати численні картки, смайли, кольорові позначки, але не використовувати отриману інформацію для корекції навчання.

2. **Надмірна кількість оцінювальних процедур**. Формувальне оцінювання не означає, що кожна дія учня повинна супроводжуватися окремою позначкою.

3. **Неконкретний зворотний зв’язок**. Фрази «Молодець!» або «Старайся більше!» можуть бути емоційно підтримувальними, але не визначають подальшої дії.

4. **Порівняння дітей між собою**. Таке порівняння суперечить ідеї підтримки індивідуального поступу.

5. **Перевантаження педагога документацією**. Учитель не повинен перетворювати формувальне оцінювання на заповнення великої кількості таблиць.

Тому головним критерієм доцільності будь-якого інструменту має бути запитання: **«Яке педагогічне рішення я зможу прийняти на основі отриманої інформації?»**

Якщо відповідь відсутня, оцінювальна процедура, ймовірно, є формальною.

Умови ефективного формувального оцінювання

Ефективність формувального оцінювання забезпечується такими умовами:

– чітке визначення навчальної мети;
– зрозумілі критерії успіху;
– систематичне спостереження;
– конкретний зворотний зв’язок;
– залучення учнів до самооцінювання;
– доброзичливе взаємооцінювання;
– позитивне ставлення до помилки;
– урахування індивідуальної динаміки;
– використання оцінювальної інформації для корекції навчання;
– психологічно безпечне освітнє середовище.

Формувальне оцінювання не повинно існувати окремо від навчання. Його ефективність залежить від того, наскільки органічно воно вбудоване в урок.

Висновки. Отже, формувальне оцінювання є важливою складовою сучасної початкової освіти та дієвим засобом підтримки індивідуального навчального поступу учнів.

Теоретичний аналіз показав, що його сутність полягає не у збільшенні кількості оцінювальних процедур, а у систематичному отриманні інформації про навчальну діяльність учня та використанні цієї інформації для подальшого вдосконалення навчання.

Формувальне оцінювання реалізує діагностичну, навчальну, мотиваційну, коригувальну та розвивальну функції. Воно дає змогу своєчасно виявляти труднощі, визначати потребу в додатковій підтримці, фіксувати позитивну динаміку та формувати в учнів відповідальне ставлення до власного навчання.

Важливими інструментами формувального оцінювання є педагогічне спостереження, продуктивні запитання, критерії успіху, вербальний зворотний зв’язок, самооцінювання, взаємооцінювання та рефлексія.

Запропонована авторська модель **«Мета – критерій – дія – спостереження – зворотний зв’язок – корекція – рефлексія – наступний крок»** дає змогу систематизувати діяльність учителя та показує формувальне

оцінювання як циклічний процес, у якому оцінювання безпосередньо пов’язане з подальшим навчанням.

Принциповим є те, що результати формувального оцінювання мають використовуватися для прийняття конкретних педагогічних рішень. Якщо дитина не досягла навчальної мети, необхідно змінити спосіб пояснення, запропонувати додаткову практику, диференціювати завдання або надати інший вид підтримки.

Важливим результатом формувального оцінювання є поступове формування суб’єктної позиції учня. Дитина вчиться не лише виконувати завдання, а й розуміти власні результати, знаходити труднощі, аналізувати помилки, використовувати зворотний зв’язок і визначати наступний крок.

Отже, формувальне оцінювання доцільно розглядати як педагогічну практику, яка переводить оцінювання з площини контролю результату в площину підтримки розвитку. Саме така модель відповідає сучасним завданням початкової освіти та сприяє формуванню учня, здатного до самостійного й усвідомленого навчання.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в емпіричній перевірці ефективності запропонованої моделі формувального оцінювання в умовах початкової школи, зокрема у вивченні її впливу на навчальну мотивацію, рефлексивні вміння, самостійність та динаміку навчальних результатів учнів 1–4 класів; розробленні діагностичного інструментарію для відстеження індивідуального навчального поступу молодших школярів, визначення ефективного співвідношення різних інструментів формувального оцінювання та дослідження особливостей їхнього використання в умовах очного, змішаного й дистанційного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Затверджено методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів. 2021. URL: https://mon.gov.ua/news/zatverdzheno-metodichni-rekomendatsii-shchodo-otsinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv (дата звернення: 11.09.2026).

2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL: https://repository.ldufk.edu.ua/items/90cd46eb-8df9-4b63-9d81-7a96a51b07f5 (дата звернення: 11.09.2026).

3. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF (дата звернення: 11.09.2026).

4. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2025 № 1810. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF (дата звернення: 11.09.2026).

5. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів закладів загальної середньої освіти : наказ від 13.07.2021 № 813. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti (дата звернення: 11.09.2026).

6. Про освіту: Закон України» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 11.09.2026).

7. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20 (дата звернення: 11.09.2026).

8. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. Київ : Грамота, 2012. 504 с.

9. Black P., Wiliam D. Assessment and Classroom Learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*. 1998. Vol. 5. No. 1. P. 7–74.

10. Black P., Harrison C., Lee C., Marshall B., Wiliam D. *Assessment for Learning: Putting it into Practice*. Buckingham: Open University Press, 2003. 135 p.

11. Hattie J., Timperley H. The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. 2007. Vol. 77. No. 1. P. 81–112. DOI: https://doi.org/10.3102/003465430298487.

12. Wiliam D. *Embedded Formative Assessment*. Bloomington: Solution Tree Press, 2011. 176 p.

Дата надходження до редакції: 13.09.2026